

**WYDZIAŁ
EKONOMICZNO-
-SOCJOLOGICZNY**

Uniwersytet Łódzki

Łódź, 6 maja 2025 r.

Dr hab. Tomasz Dorożyński, prof. UŁ
Katedra Ekonomii Międzynarodowej
Instytut Ekonomii
Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny
Uniwersytet Łódzki

Recenzja
w postępowaniu w sprawie nadania
Pani Doktor Dominice Choroś-Mrozowskiej
stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse

1. Podstawa formalno-prawna przygotowania recenzji

Recenzję przygotowałem w odpowiedzi na pismo Pana Profesora Sławomira Śmiecha, Prorektora ds. Nauki Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie o powołaniu mnie na recenzenta w postępowaniu habilitacyjnym Pani Doktor Dominiki Choroś-Mrozowskiej. Rada Doskonałości Naukowej na posiedzeniu w dniu 11 lutego 2025 r. wyznaczyła skład komisji habilitacyjnej w tymże postępowaniu, w tym wskazała mnie jako jednego z recenzentów.

Podstawą prawną sporządzenia recenzji są art. 219-221 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571 z późn. zm.). Przygotowując recenzję kierowałem się również szczegółowymi kryteriami oceny dorobku habilitacyjnego, które zostały określone w Uchwale Senatu Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie nr 54/2019 z dnia 23 września 2019 roku (z późn. zm.) określającej zasady postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie.

Do wniosku o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego Pani Doktor Dominika Choroś-Mrozowska dołączyła obszerną dokumentację. Zawiera ona monografię naukową, która stanowi podstawę ubiegania się o nadanie stopnia, autoreferat, wykaz pozostałych osiągnięć naukowych, zbiór wybranych publikacji oraz liczne dyplomy, certyfikaty, zaświadczenia i inne załączniki.

Dokumentacja została przygotowana niezwykle starannie i skrupulatnie. Z tym większą przyjemnością podjąłem się roli recenzenta w tym postępowaniu.

2. Sylwetka naukowa Habilitantki

Pani Doktor Dominika Choroś-Mrozowska jest absolwentką Stosunków międzynarodowych (specjalność Handel zagraniczny). Stopień doktora nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia uzyskała przeszło 11 lat temu, w listopadzie 2013 roku. Okres ten ma znaczenie dla oceny aktywności publikacyjnej Habilitantki, którą przedstawię w dalszej części recenzji.

Temat rozprawy doktorskiej (Rola wymiany zagranicznej we wzroście gospodarczym Chin) jest blisko związany z tematyką monografii naukowej, przedłożonej jako podstawa do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego. Zwracam na to uwagę, ponieważ Habilitantka wykorzystwała nieopublikowane fragmenty rozprawy doktorskiej w monografii habilitacyjnej. Należy jednak podkreślić, że wspomniała o tym w przypisie do rozdziału pierwszego (Wolny handel a protekcyjizm w teorii ekonomii, s. 19).

Jej kariera zawodowa związana jest z dwiema uczelniami krakowskimi, tj. Politechniką Krakowską (przed doktoratem) i Uniwersytetem Ekonomicznym w Krakowie, gdzie obecnie pracuje na stanowisku adiunkta w Katedrze Ekonomii Stosowanej. Nie była zatrudniona w innych uczelniach krajowych i zagranicznych.

W międzyczasie uzyskała inne dyplomy, które mogą być przydatne w pracy akademickiej, przede wszystkim wzmacniając jej kompetencje i umiejętności dydaktyczne (Studium Pedagogiczne dla Asystentów, Certyfikat I stopnia Tutora oraz Certyfikat LCCI potwierdzający biegłą znajomość języka angielskiego). Pani Doktor Dominika Choroś-Mrozowska angażowała się również we współpracę z otoczeniem gospodarczym, m.in. w Fundacji Inicjatyw dla Nowej Edukacji w Krakowie oraz w Krakowskim Salonie Ekonomicznym Narodowego Banku Polskiego. Nie była to działalność o charakterze naukowym.

3. Podsumowanie dorobku naukowego (wskaźniki bibliometryczne)

Dorobek publikacyjny Habilitantki jest dość skromny i słabo rozpoznawalny zarówno w krajowym, jak i międzynarodowym środowisku naukowym. Obejmuje on 48 pozycji, z czego jak deklaruje Pani Doktor, 32 po uzyskaniu stopnia doktora. Jego ocenie chciałbym poświęcić nieco więcej miejsca.

Należy zacząć od tego, że moim zdaniem do dorobku błędnie wliczono 7 rozdziałów w podręcznikach, które są oczywiście ważne w pracy każdego akademika, ale nie mają charakteru naukowego. Stąd ocenie należy poddać jedynie 25 publikacji. Biorąc pod uwagę ponad jedenastoletni okres od uzyskania stopnia doktora, Habilitantka publikowała przeciętnie ponad 2 prace naukowe rocznie. Większość z nich to monografie i rozdziały w monografiach. Wszystkie opublikowano w polskich wydawnictwach, w większości w języku polskim. W mojej ocenie to pierwsza z przyczyn niewielkiej rozpoznawalności dorobku Habilitantki.

Drugą jest skromny dorobek obejmujący jedynie 10 artykułów w czasopismach naukowych, również o niewielkim wpływie na dyscyplinę ekonomia i finanse. Połowa z nich to periodyki nisko punktowane (40 pkt. i mniej). Tylko jeden w momencie opublikowania posiadał ponad 100 pkt. na liście MNiSW (140 pkt. w 2023, obecnie obniżone do 100 pkt.). Czasopismo nie jest jednak indeksowane w żadnej z wiodących baz.

Habilitantka opublikowała samodzielnie jedynie 6 artykułów. Chciałbym w tym miejscu podkreślić, że doceniam umiejętność pracy w zespole i w żaden sposób nie neguję dorobku współautorskiego. Tym niemniej, moim zadaniem jest także ocena umiejętności samodzielnej pracy naukowej Pani Doktor. Wszystkie publikacje zostały załączone do dokumentacji habilitacyjnej jako wykaz osiągnięć naukowych stanowiących znaczny wkład w rozwój dyscypliny. Dlatego ich ocenę merytoryczną przedstawię w dalszej części recenzji.

Niestety relatywnie niewielka aktywność publikacyjna oraz niezbyt ambitna „strategia” doboru czasopism i wydawnictw przełożyła się na bardzo niskie wskaźniki cytowalności i wpływu. Pani Doktor może pochwalić się ok. 80 cytowaniami, 16 cytowanymi publikacjami oraz wartością indeksu Hirscha od 1 w bazie Web of Science do 4 w Google Scholar (wszystkie wskaźniki bez autocytowań). Nieco lepiej przedstawia się dorobek Habilitantki biorąc pod uwagę punktację MNiSW/MEiN. Nie ma ona jednak bezpośredniego przełożenia na

współczynniki wpływu i tym samym na rozpoznawalność dorobku Habilitantki w środowisku naukowym, zwłaszcza za granicą.

Dorobek publikacyjny jest często pokłosiem udziału w projektach badawczych. Niestety Habilitantka nie ma znaczących osiągnięć w pozyskiwaniu grantów naukowych, zwłaszcza w otwartych postępowaniach konkursowych. W dorobku odnalazłem jedynie udział w projekcie szkoleniowo-dydaktycznym z okresu poprzedzającego uzyskanie stopnia doktora (2010-2011). Ponadto Pani Doktor trzykrotnie ubiegała się o dofinansowanie projektów naukowych, w tym w Narodowym Centrum Nauki (grant Miniatura). Dwa z nich nie otrzymały dofinansowania, trzeci w momencie złożenia dokumentacji habilitacyjnej był w trakcie rozpatrywania (złożony w 2023 r.).

Habilitantka dość regularnie korzystała ze środków na badania własne, które były przyznawane w procedurach wewnętrznych przez Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie. Ich tematyka była dość ogólna i niezwiązana bezpośrednio z tematem przewodnim habilitacji, np. (1) Gospodarki wobec współczesnych wyzwań, (2) Gospodarstwa domowe w warunkach globalizacji, (3) Ekonomia i bezpieczeństwo. Pani Doktor wielokrotnie była wykonawcą w ww. projektach, raz pełniła funkcję kierownika (2023-2025).

4. Umiędzynarodowienie i aktywność naukowa w innych uczelniach

Aktywność naukowa realizowana w więcej niż jednej uczelni lub instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej stanowi jedno z głównych kryteriów niezbędnych do uzyskania stopnia doktora habilitowanego. Wniosek Pani Doktor Dominiki Choroś-Mrozowskiej o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego dostarcza wielu dowodów na Jej aktywność w międzynarodowym środowisku naukowym. Od strony ilościowej jest on wystarczający. Miał on jednak w moje ocenie stosunkowo niewielkie przełożenie na dorobek naukowy i jego rozpoznawalność.

Po uzyskaniu stopnia doktora Habilitantka piętnastokrotnie uczestniczyła w konferencjach naukowych, w tym trzy razy za granicą. Ponadto wzięła udział w kilku konferencjach zorganizowanych w Polsce, które miały status konferencji międzynarodowej. Trzykrotnie współorganizowała seminaria i konferencje. Wszystkie odbyły się w Krakowie. Jest członkiem redakcji trzech czasopism, dość regularnie recenzuje artykuły naukowe i referaty

Łódź, 6 maja 2025 r.

**WYDZIAŁ
EKONOMICZNO-
SOCJOLOGICZNY**

Uniwersytet Łódzki

konferencyjne. Dziewięciokrotnie uczestniczyła w programie Erasmus+ (wszystkie pobyty w tej samej uczelni w Norwegii). Nie jest to jednak program o charakterze naukowym. Habilitantka jest również członkiem trzech centrów (zespołów) badawczych. Aktywność tę podjęła jednak stosunkowo niedawno (w 2023 i 2024 roku). W mojej ocenie żadna z tych aktywności nie wypełnia w wystarczającym stopniu warunku aktywności naukowej realizowanej w więcej niż jednej uczelni, w szczególności zagranicznej.

Pani Doktor zadeklarowała również zrealizowanie 3 staży naukowych. Choć nie ma tu jasnych wytycznych, trudno w mojej ocenie uznać pobyt w Budapest Business School w dniach 18-22 września (5 dni), a tym bardziej w Hayek Institute w Budapeszcie w dniach 17-19 listopada (3 dni) za staż naukowy. Kryterium to spełnia natomiast trzymiesięczny staż krajowy, który odbyła w Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu na przełomie 2022 i 2023 roku (1.11.2022-31.01.2023).

Podsumowując, moja ocena tego kryterium jest umiarkowanie pozytywna. Aktywności podjęte przez Panią Doktor wypełniają warunek postawiony przez Ustawodawcę. Odnoszę jednak wrażenie, że zostały one podjęte dość późno (tuż przed złożeniem wniosku habilitacyjnego), a tym samym w niewielkim stopniu przełożyły się na dorobek publikacyjny. Współpraca z podmiotami zewnętrznym oraz naukowcami spoza rodzimej Uczelni nie przyniosła również efektu w postaci grantu naukowego.

5. Ocena głównych nurtów badawczych i wybranych publikacji

Zainteresowania naukowe Habilitantki, zarówno przed jak i po doktoracie, koncentrowały się na badaniu przewag komparatywnych w handlu międzynarodowym, ekonomicznych skutkach globalizacji, czynnikach wzrostu, globalnym bezpieczeństwie oraz konsumpcji gospodarstw domowych. Ten ostatni wątek wydaje się być w najmniejszym stopniu związany z główną specjalizacją naukową Pani Doktor Dominiki Choroś-Mrozowskiej, którą niewątpliwie są Chiny, gospodarka chińska i jej powiązania gospodarcze na świecie. Nurty badawcze wskazane powyżej są niezwykle pojemne. Każdemu z nich Habilitantka przyporządkowała kilka publikacji. Ich poziom naukowy jest zróżnicowany.

Pierwszy obszar badań dotyczy przewag komparatywnych w handlu międzynarodowym. Habilitantka skoncentrowała się na Chinach oraz ich relacjach handlowych z Unią Europejską, w tym z Polską. Pani Doktor dość sprawnie posługuje się prostymi wskaźnikami (np. indeks ujawnionej przewagi komparatywnej) oraz statystykami opisowymi. Prace dostarczają nam interesującej i aktualnej wiedzy (np. COVID-19 a handel UE-Chiny). To czego mi w nich zabrakło to wskazania nowego problemu badawczego, sformułowania hipotez opartych na luce badawczej oraz elementu nowości. Habilitantka identyfikuje pewne zjawiska, ale rzadko bada ich przyczyny i skutki.

Obszar drugi obejmuje ekonomiczne aspekty globalizacji. Jest to temat niezwykle pojemny, którym od wielu lat zajmują się ekonomiści, badacze biznesu międzynarodowego, ale i przedstawiciele innych dyscyplin. Habilitantka skoncentrowała się na znaczeniu globalizacji w przepływie czynników produkcji. Za swoje największe osiągnięcie uznała pogłębioną analizę roli Chin w globalnej gospodarce. Obawiam się jednak, że sama analiza nie może być celem badań. To jedna z metod, która może nas doprowadzić do rozwiązania określonego problemu badawczego. Zaprezentowane w załącznikach do wniosku habilitacyjnego artykuły i rozdziały napisane są bardzo sprawnie, przystępnie, dostarczają wielu ciekawych informacji, danych i spostrzeżeń. Trudno jednak uznać, że wnoszą istotną wartość dodaną do wiedzy w obszarze ekonomii międzynarodowej.

Trzecia część dorobku poświęcona jest czynnikom wzrostu gospodarczego. Jak twierdzi Habilitantka, ten nurt badań związany był z oceną znaczenia polityki handlowej, inwestycji zagranicznych, integracji europejskiej, a nawet wewnętrznych reform gospodarczych i ich wpływu na wzrost gospodarczy. Osiągnięcia teoretyczne i empiryczne naukowców polskich i zagranicznych w tych obszarach są niezwykle bogate. Stąd z ogromnym zainteresowaniem zapoznałem się z publikacjami Pani Doktor, które przyporządkowała do tego obszaru badań. Niestety lektura rozczarowuje, a wnioski bywają trywialne. Zastosowane metody są stosunkowo proste. Nie znajduję w nich nowych wątków.

Kolejny nurt badań dotyczy globalnego bezpieczeństwa, w tym aspektów gospodarczych i militarnych. W tym drugim obszarze nie jestem ekspertem. Nie kwestionuję jednak faktu, że są to tematy niezwykle aktualne i ważne biorąc pod uwagę uwarunkowania zewnętrzne. Lista zagrożeń dla gospodarek narodowych, jednostek sektora finansów publicznych,

przedsiębiorców, osób fizycznych i wielu innych podmiotów jest długa. Obejmuje m.in. wstrząsy (wojny, pandemie), niedobór i koszty energii, zagrożenia dla środowiska przyrodniczego, zamykanie gospodarek, spowalnianie procesów integracyjnych, protekcjonizm, populizm, ograniczenia w międzynarodowym przepływie czynników produkcji, czy też malejącą rolę organizacji międzynarodowych. Doceniam, że Habilitantka poprzez publikacje aktywnie uczestniczy w tej dyskusji. Za wart uwagi uważam artykuł we współautorstwie z D. Clowes, *Aspects of global security...* opublikowany w 2015 r. w Journal of International Studies.

Ostatni piąty obszar dotyczy konsumpcji gospodarstw domowych i jak już wspomniałem w niewielkim stopniu dotyczy głównego osiągnięcia w postępowaniu habilitacyjnym. Dostarcza jednak wiedzy, danych i informacji na temat zależności pomiędzy konsumpcją a wzrostem gospodarczym.

6. Ocena głównego osiągnięcia naukowego

D. Choroś-Mrozowska, *Współczesne relacje handlowe między Unią Europejską a Chinami w świetle liberalizacji i ujawnionych przewag komparatywnych*, PWE, Warszawa, 2024.

6.1. Ocena formalna i krótki opis pracy

Monografia została napisana w języku polskim. Liczy wraz z bibliografią i spisami 323 strony. Składa się ze wstępu, siedmiu rozdziałów, zakończenia, bibliografii, spisu rysunków i tabel.

Przedmiotem pracy jest współpraca handlowa między Unią Europejską a Chinami, a szczególną uwagę poświęcono liberalizacji i ujawnionym przewagom komparatywnym. We wstępie Autorka uzasadniła wybór tematu badawczego.

Habilitantka sformułowała dwa cele główne, oraz w sumie aż trzynaście szczegółowych celów poznawczych, metodycznych i praktycznych. Ponadto we wstępie przyjęto hipotezę główną, dwie szczegółowe oraz tezę badawczą. Autorka opisała i uzasadniła wybór metod badawczych oraz przyporządkowała je do poszczególnych celów pracy.

Rozdział pierwszy dotyczy ważnego i (ponownie) niezwykle aktualnego tematu, tj. skonfrontowania dwóch przeciwstawnych koncepcji w handlu międzynarodowym, tj.

liberalizacji (wolnego handlu) i protekcjonizmu. Na ile Autorce się to udało, pokażę w dalszej części recenzji.

Przedmiotem rozważań w rozdziale drugim jest koncepcja przewagi komparatywnej, w tym metody pomiaru ujawnionej przewagi komparatywnej. Habilitantka podjęła również próbę analizy modelu grawitacyjnego oraz jego wykorzystania w badaniach w obszarze ekonomii międzynarodowej.

W rozdziale trzecim zaprezentowała historyczne ujęcie relacji handlowych i politycznych pomiędzy Unią Europejską a Chinami. Pani Doktor opisała relacje między UE a ChRL od ich zainicjowania w latach 70. XX w., poprzez przystąpienie Chin do WTO, aż do chwili obecnej.

W rozdziale czwartym Habilitantka przedstawiła ewolucję unijnej polityki handlowej i inwestycyjnej od wczesnych lat istnienia EWG do czasów współczesnych, ze szczególnym uwzględnieniem relacji handlowych z Chinami. Pani Doktor skoncentrowała się na instrumentach handlowych UE wobec Chin, z naciskiem na taryfy celne jako kluczowe narzędzie polityki handlowej.

W rozdziale piątym Habilitantka opisała politykę handlową Chin wobec Unii Europejskiej. Analogicznie do poprzedniego rozdziału, zawiera on m.in. podstawy prawne chińskiej polityki handlowej, charakterystykę i stosowanie narzędzi taryfowych i pozataryfowych, oraz porównanie polityki handlowej UE i Chin.

W rozdziale szóstym Pani Doktor zgromadziła, opisała i zinterpretowała dane dotyczące obrotów handlowych i struktury handlu pomiędzy Unią Europejską a Chinami. Ponadto przedstawiła podstawowe informacje na temat chińskich zagranicznych inwestycji bezpośrednich w państwach członkowskich Unii Europejskiej i odwrotnie.

Ostatni rozdział ma stanowić główną wartość dodaną pracy. Jego celem jest zbadanie przewag komparatywnych w relacjach handlowych UE-Chiny. Habilitantka opisała metodę badawczą, wyniki badania empirycznego oraz wnioski.

W zakończeniu Autorka odniosła się do celów i hipotez przyjętych we wstępie. Sformułowała liczne wnioski i rekomendacje, które bez wątpienia są ważnym elementem każdego badania w dyscyplinie ekonomia i finanse.

Warstwa redakcyjna nie budzi moich większych zastrzeżeń. Praca została napisana poprawną polszczyzną z zachowaniem podstawowych reguł gramatycznych i stylistycznych. Autorka nie ustrzegła się jednak błędów językowych i kolokwializmów, które powinny zostać skorygowane na etapie prac redakcyjnych. Czasami brakuje precyzji w definiowaniu i objaśnianiu pojęć.

Habilitantka zamieściła w monografii 34 rysunki i 16 tabel. Opracowała je z należytą starannością oraz ze wskazaniem źródeł. Bibliografia jest adekwatna do zakresu i zawartości pracy. To ok. 160 pozycji, głównie anglojęzycznych, opublikowanych w prestiżowych czasopiśmie naukowych oraz wydawnictwach. Autorka umiejętnie wykorzystała dorobek uznanych ekonomistów i badaczy biznesu międzynarodowego, reprezentujących uczelnie polskie i zagraniczne. Korzystała również z raportów, roczników statystycznych i źródeł internetowych. Nie mam większych zastrzeżeń do struktury pracy, chociaż brakuje mi krótkich podsumowań po każdym rozdziale.

6.2. Ocena merytoryczna

Jednym z kluczowych kryteriów oceny głównego dzieła w postępowaniu habilitacyjnym jest jego oryginalność i wartość dodana dla nauki. Punktem wyjścia jest zawsze umiejscowienie badania w wybranym nurcie teoretycznym. Biorąc pod uwagę podstawy teoretyczne, tematykę i metodę badawczą, praca bez wątpienia wpisuje się w dyscyplinę ekonomia i finanse.

Wybór tematyki monografii oceniam pozytywnie. Jest on aktualny zwłaszcza w kontekście niepewności na rynkach międzynarodowych, silnego wpływu czynników instytucjonalnych na procesy internacjonalizacji czy też zaburzeń globalnych łańcuchów wartości. Paradoksalnie, wspomniane już powyżej turbulencje, w tym przede wszystkim tendencje protekcyjnistyczne, spowalnianie procesów integracyjnych, prymat polityki nad ekonomią, ograniczenia w międzynarodowym przepływie czynników produkcji, czy też malejąca rola organizacji międzynarodowych spowodowały wzrost zainteresowania badaczy i ekspertów problematyką wymiany międzynarodowej. Autorka dość obszernie uzasadniła wybór tematu. Nie mam tutaj większych zastrzeżeń.

Mam je natomiast w odniesieniu do luki badawczej, która nie została jasno wskazana i nie została poparta pogłębionym przeglądem literatury. Zidentyfikowanie luki stanowi w mojej ocenie fundament wartościowych poznawczo badań. Skomplikowane relacje handlowe między UE a Chinami nie są niczym nowym, a dorobek ekonomistów i badawczy biznesu międzynarodowego w tym obszarze jest bogaty i dobrze rozpoznany. Stwierdzenie, że *wyniki analiz zaprezentowane w niniejszej pracy mogą być pomocne dla poznania charakteru wzajemnych relacji handlowych UE-Chiny, a tym samym do zbudowania długoterminowej strategii handlowej, umożliwiającej podjęcie progresywnych działań w celu przewyciężenia dotychczasowych negatywnych jej aspektów* (s. 12) uważam za bardzo ogólnikowe i zdecydowanie niewystarczające. Nie ułatwia to recenzentowi identyfikacji wartości dodanej pracy i tym samym jednoznacznej oceny wkładu badawczego opracowania do dorobku dyscypliny ekonomia i finanse.

Habilitationka podkreśliła również innowacyjność zastosowanych metod, w tym wykorzystanie w badaniu „nowoczesnego” wskaźnika NRCA i włączenie go do modelu grawitacji (s. 16). Można to uznać za podejście stosunkowo nowe w literaturze polskiej, chociaż metoda ta została zaprezentowana już 16 lat temu (zob. Yu, R., Cai, J. & Leung, P. The normalized revealed comparative advantage index. Ann Reg Sci 43, 267–282 (2009). (<https://doi.org/10.1007/s00168-008-0213-3>)).

W mojej ocenie cel główny pracy został sformułowany dość poprawnie, chociaż również budzi on moje drobne zastrzeżenia. Po pierwsze cel główny powinien być jeden. Po drugie, niejasne jest dla mnie sformułowanie, że *w ramach badania przewiduje się kompleksową analizę, której zakres obejmuje cele główne* (s. 12). Po trzecie, cel pierwszy jest niezwykle ogólny i sprowadza się *de facto* do opisu wymiany handlowej UE-Chiny. W mojej ocenie bliżej mu do celu raportu niż do celu rozprawy naukowej. Zdecydowanie lepiej brzmi cel drugi.

Habilitationka sformułowała również trzynaście celów szczegółowych i podzieliła je na trzy kategorie (poznawcze, metodyczne i praktyczne). Niektóre budzą moje wątpliwości.

- 1) Cel pierwszy (poznawczy) – *określenie miejsca wolnego handlu i protekcjonizmu w doktrynie ekonomicznej* (s. 12) jest stosunkowo dobrze opisane w literaturze. W mojej ocenie praca nie wnosi nic nowego do tej dyskusji.
- 2) Cel drugi (poznawczy) – rozpoznanie zasad teorii przewagi komparatywnej oraz identyfikacja jej (teorii?) potencjalnych ograniczeń (s. 13) – uwaga jak wyżej. Za niefortunne uznaję sformułowanie „rozpoznanie zasad teorii”.
- 3) Cel trzeci (poznawczy) – rozpoznanie istniejących badań empirycznych (s. 13). Odnoszę wrażenie, że chodzi tutaj po prostu o przegląd literatury. Trudno uznać to za cel poznawczy pracy. Jest to przecież podstawa każdego badania.
- 4) Cel szósty (poznawczy) – weryfikacja przyjętych hipotez. Trudno uznać to za cel pracy. Obawiam się również, że niemożliwa byłaby weryfikacja hipotez „nieprzyjętych”.
- 5) Cel drugi i trzeci (metodyczny) – mam wrażenie, że są one dokładnie takie same i dotyczą tej samej metody.
- 6) Cel pierwszy i trzeci (praktyczny) – tj. *przedstawienie teoretycznych podstaw handlu międzynarodowego* (1) oraz *dostarczenie podstaw teoretycznych do budowania długoterminowej strategii* – nie mają one w mojej ocenie charakteru praktycznego.

Przy sformułowaniu hipotez zabrakło mi odwołania do literatury i wskazania podstaw do przyjęcia tychże hipotez. Nie jestem również przekonany do hipotezy pierwszej szczegółowej, a zwłaszcza do dość nieprecyzyjnego sformułowania „w kontekście postępującej liberalizacji handlu”. Mogę się tylko domyślać, że Autorka miała na myśli wpływ liberalizacji na handel między UE a Chinami (s. 14).

Habilitantka jako jedną z głównych wartości dodanych pracy wskazała „interdyscyplinarne” metody (podejście) badawcze. Podkreśliła wykorzystanie metod charakterystycznych dla nauk społecznych, np. *analiza polityki oraz teorii stosunków międzynarodowych, jak i z dziedziny ekonomii, obejmujące analizy danych ekonomicznych, modelowanie matematyczne oraz metody statystyczne* (s. 14). Mam w tym miejscu wiele wątpliwości (np. analiza polityki), ale przede wszystkim należy podkreślić, że ekonomia i finanse jest dyscypliną zaliczaną do nauk społecznych. A zatem przyjęty podział nie jest poprawny. Metody statystyczne i ekonometryczne wykorzystane w monografii są stosunkowo

proste. Proponowałbym uzupełnienie prezentacji badania o jego schemat (konceptualizacja badania).

Kluczową kwestią pozostają jednak przede wszystkim wnioski z badania i ich znaczenie dla nauki. Habilitantka dość obszernie zaprezentowała je w ostatniej części monografii (blisko 20 stron). Niestety wiele z nich jest dość oczywistych, np. *w wielu sekcjach towarowych obserwuje się istotny statystycznie, negatywny związek między taryfami celnymi a obrotami handlowymi* (s. 288). Czy można wśród nich znaleźć faktycznie coś odkrywczego (nowego)?

Autorka sama wypunktowała tzw. wkład własny (s. 289-290). Moim zdaniem główną zaletą pracy jest pomiar przewag komparatywnych i włączenie tego wątku do modelu. Brakuje mi jednak pogłębionej, krytycznej dyskusji naukowej i odniesienia uzyskanych wyników do prac innych badaczy. Ponadto nie znajduję przejrzystej sekcji (akapitu) dotyczącego głównych ograniczeń i dalszych kierunków badań. Rekomendacje są bardzo ogólnikowe.

7. Działalność dydaktyczna, organizacyjna, popularyzatorska oraz współpraca z otoczeniem

Osiągnięcia w tej kategorii nie są przesądzające w ocenie dorobku habilitacyjnego. Mogą jednak stanowić ważne uzupełnienie działalności badawczej, publikacyjnej i międzynarodowej oraz świadczyć o spójności realizowanej ścieżki rozwoju zawodowego w obszarze nauki i kształcenia.

Habilitantka regularnie podnosiła swoje kompetencje dydaktyczne, uczestnicząc w kursach i szkoleniach, m.in. przygotowujących do pracy ze studentami niepełnosprawnymi. Wielokrotnie wykladała w University of Agder w Norwegii w ramach programu Erasmus+. Jest autorką rozdziałów w podręcznikach akademickich. Wypromowała kilkunastu absolwentów studiów I i II stopnia. W 2019 roku została powołana do pełnienia funkcji promotora pomocniczego w postępowaniu doktorskim. W dokumentacji nie znalazłem jednak wzmianki na jakim etapie to postępowanie obecnie się znajduje. Minęło już 6 lat od jego otwarcia. Z informacji, które znalazłem na stronie internetowej UEK wynika, że nie zostało jeszcze zakończone.

Działalność organizacyjna, popularyzatorska oraz aktywność w zakresie współpracy z otoczeniem nie budzą moich zastrzeżeń. Pani Doktor została ośmiokrotnie nagrodzona przez

Rektora Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie za działalność naukową, organizacyjną i dydaktyczną. Pełniła wiele funkcji organizacyjnych w strukturze Uniwersytetu. Nie ma jednak w dorobku nagród przyznanych przez inne zewnętrzne jednostki naukowe, czasopisma, organizatorów konferencji, np. za najlepszy referat, artykuł, wystąpienie.

8. Wnioski końcowe

Podsumowując, jestem pod wrażeniem i doceniam całościowy dorobek Habilitantki, sposób jego prezentacji oraz podejmowane w ostatnich latach liczne aktywności dydaktyczne i naukowe w kraju i poza jego granicami. Moim obowiązkiem była uczciwa i obiektywna ocena zalet i wad przedstawionych osiągnięć. Nie było to zadanie proste.

Pomimo licznych uwag krytycznych sformułowanych w recenzji uważam jednak, że Pani Doktor Dominika Choroś-Mrozowska spełnia w minimalnym stopniu ustawowe kryteria stawiane naukowcom ubiegającym się o stopień doktora habilitowanego. Przemawiają za tym następujące przesłanki.

- Habilitantka zaplanowała i zrealizowała własne badanie oraz rozwiązała problem naukowy;
- wykazała się dobrą znajomością zagadnień teoretycznych oraz literatury krajowej i zagranicznej poświęconej problematyce wymiany międzynarodowej;
- potwierdziła umiejętność samodzielnej pracy badawczej, choć nie ustrzegła się błędów merytorycznych i formalnych;
- udokumentowała aktywność naukową poza macierzystą uczelnią oraz współpracę z innymi badaczami;
- posiada bogate doświadczenie dydaktyczne i organizacyjne, popularyzatorskie oraz aktywnie współpracuje z otoczeniem.

Wskazane w recenzji uwagi krytyczne mają na celu przede wszystkim zachęcenie Autorki do doskonalenia warsztatu, większego rygoru badawczego i podnoszenia jakości realizowanych projektów naukowych.

Łódź, 6 maja 2025 r.

Moją intencją było także uwrażliwienie Pani Doktor na większy krytycyzm wobec wyników własnych badań oraz ich teoretycznych i empirycznych ograniczeń. Liczę, że podczas kolokwium Habilitantka rozwieje wszystkie moje wątpliwości.

Biorąc pod uwagę wymienione wyżej osiągnięcia Habilitantki, zgodnie z Ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. (art. 219 ust. 1 pkt 1-3) stwierdzam, iż spełniają one w minimalnym stopniu wymagania stawiane w postępowaniu habilitacyjnym, a dorobek naukowy Kandydatki stanowi wkład w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse. Stwierdzam zatem, iż Pani Doktor Dominika Choroś-Mrozowska spełniła wymogi merytoryczne i formalne w postępowaniu o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse. Wniosuję zatem o dopuszczenie Pani Doktor do dalszych etapów postępowania.